Minister
Klimatu i Środowiska

DELG-WRE.050.2.2024.WŁ
3181391.12517536.10108528
Warszawa, 03-06-2024

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na Oświadczenie Senatora RP Pana Kazimierza Kleiny z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie rozbudowy transgranicznych połączeń elektroenergetycznych Polski, znak pisma BPS/043-10-192/2, przedstawiam następujące informacje przygotowane w porozumieniu z Pełnomocnikiem Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej.
Na wstępie należy podkreślić, że Pan Senator Kazimierz Kleina poruszył w swoim oświadczeniu niezwykle istotne dla Polski zagadnienia, które znajdują się wśród priorytetów Ministra Klimatu i Środowiska, jak i Pełnomocnika Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej. Należą do nich budowa potencjału energetyki opartej na odnawialnych zasobach, transformacja energetyczna, kwestia połączeń transgranicznych i uczestnictwo w europejskim rynku energii elektrycznej.
Odnosząc się bezpośrednio do pytań, przedstawiam szczegółowe wyjaśnienia przygotowane w porozumieniu z Pełnomocnikiem Rządu do spraw Strategicznej Infrastruktury Energetycznej.

Pytanie 1: Dlaczego Polska nie przystępuje do rozbudowy połączeń elektroenergetycznych w ramach regionu państw Morza Bałtyckiego? W szczególności dlaczego Polska nie prowadzi działań, konsultacji i prac odnośnie do połączenia Baltic WindConnector łączącego kraje bałtyckie oraz Niemcy i Danię?
Polska w dokumentach strategicznych, zarówno Krajowym Planie na rzecz Energii i Klimatu (KPEiK) przygotowanym na podstawie art. 14 *rozporządzenia PE i Rady nr 2018/1999 w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu*, a także nowelizowanej Polityki Energetycznej Polski do 2040 roku, zakłada oparcie bezpieczeństwa energetycznego na krajowym potencjale wytwórczym, tj. energetyce jądrowej i energetyce opartej o odnawialne zasoby, w tym morskiej energetyce wiatrowej (MEW).
Aby energia z MEW mogła być wykorzystana, źródła na morzu muszą być przyłączone do sieci lądowych. Temu celowi służą planowane połączenia farm z siecią lądową. Obecnie w UE toczy się debata na temat kształtu sieci morskich i lądowych. Nie są rozstrzygnięte w prawie UE zasady funkcjonowania morskich farm w rynku energii elektrycznej UE, w tym np. kwestia dysponowania energią z MEW w przypadku przyłączenia ich do sieci lądowych kilku państw. Te i inne czynniki sprawiają, że Polska zakłada w pierwszej kolejności rozwój MEW przyłączonej do sieci krajowej. Za opracowanie KPEiK, jego aktualizacji i sprawozdań odpowiada minister właściwy do spraw energii, we współpracy z ministrem właściwym do spraw klimatu. Aktualnie zadania obu działów wykonuje Minister Klimatu i Środowiska.
Celem działań podejmowanych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska (MKiŚ) jest wykorzystanie w pełni potencjału odnawialnych źródeł energii. MEW to jeden z filarów

Telefon: (+48) 22 369 29 00
info@klimat.gov.pl
www.gov.pl/klimat
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
Działamy zgodnie z EMAS - zarządzając instytucją, dbamy o środowisko

polskiej transformacji energetycznej i MKiŚ chce zapewnić jak najbardziej sprzyjające warunki do realizacji tego celu. Aktualnie w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej wydano w sumie 21 pozwoleń na wznoszenie lub wykorzystywanie sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń dla morskich farm wiatrowych czyli tzw. pozwoleń lokalizacyjnych. MKiŚ zakłada, że moc zainstalowana w morskiej energetyce wiatrowej wyniesie 5,9 GW w 2030 r. i do 18 GW w 2040 r.
Na obecnym etapie rozwoju MEW, Polska koncentruje się przede wszystkim na projektach krajowych i skali wyzwań, jakie ich integracja stwarza dla rozwoju lub wzmocnienia systemu energetycznego kraju i sieci elektroenergetycznej. Rozwój i integracja krajowych projektów MEW jest dla Polski kwestią priorytetową.
Tymczasem wspomniany przez Pana Senatora projekt Baltic WindConnector jest projektem niemiecko-duńskim, służącym przede wszystkim interesom energetycznym tych państw członkowskich UE. Polski rząd jest świadomy planów partnerów Polski odnośnie budowy w perspektywie 2050 r. bałtyckiej sieci offshore, w tym wykorzystania dla tego celu wyspy Bornholm, a także argumentacji stojącej za tymi planami oraz korzyści, jakich ci partnerzy spodziewają się po realizacji bałtyckiej sieci offshore. Jednocześnie, biorąc pod uwagę odległy horyzont czasowy tych planów, wyzwania technologiczne i regulacyjne związane z tzw. przyłączeniami hybrydowymi, trudne do precyzyjnego oszacowania koszty inwestycyjne oraz wyzwania związane z napiętymi łańcuchami dostaw kluczowych komponentów sieci podmorskich, jak również realne na obecną chwilę zagrożenia ze strony Rosji dla bezpieczeństwa morskiej infrastruktury energetycznej, aktualnie priorytet Polski stanowi budowa nowego, krajowego, niskoemisyjnego systemu elektroenergetycznego. Dopiero po zakończeniu tego procesu Polska będzie mogła w sposób gwarantujący całościowo bezpieczeństwo energetyczne przejść do czerpania w pełni z korzyści tego typu transgranicznych projektów infrastrukturalnych.
Należy również podkreślić, że na brak konieczności budowy morskich połączeń transgranicznych z Polską w perspektywie lat 2040-2050 wskazują analizy Europejskiej Sieci Operatorów Elektroenergetycznych Systemów Przesyłowych (ENTSOE), wykonane przez tę organizację w ramach przygotowania i publikacji dziesięcioletniego planu rozwoju sieci o zasięgu unijnym. Elementem tego planu, zgodnie z *rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej*, jest plan rozwoju morskiej sieci przesyłowej na europejskich obszarach morskich (ONDP). Wyniki analiz przeprowadzonych na potrzeby ONDP wskazują na istotny potencjał inwestycji w zakresie budowy morskich połączeń na europejskich obszarach morskich, w szczególności na Morzu Północnym oraz Morzu Bałtyckim, gdzie zlokalizowana została przeważająca ilość morskich farm wiatrowych.
Pomimo tego, zarówno dla roku 2040 jak i 2050, analiza nie wykazała potrzeby realizacji transgranicznych połączeń morskich z Polską.

Pytanie 2: Dlaczego Polska nie podejmuje inicjatywy na rzecz nowej architektury bezpieczeństwa energetycznego i polityki klimatycznej regionu Morza Bałtyckiego?
Polska aktywnie uczestniczy w budowie bezpieczeństwa energetycznego w regionie Morza Bałtyckiego, zarówno w sektorze gazu ziemnego, jak i energii elektrycznej. W 2015 r. zostało oddane do użytku połączenie elektroenergetyczne Polska – Litwa LitPol Link, a obecnie trwają prace nad wyborem wariantu budowy drugiego połączenia Polska – Litwa o nazwie Harmony Link, które zapewni stabilną pracę systemów wszystkich Państw Bałtyckich (nie tylko Litwy) po zsynchronizowaniu ich systemów z obszarem synchronicznym Europy kontynentalnej ENTSO-E, co ma nastąpić w lutym 2025 r. W procesie synchronizacji

systemów Państw Bałtyckich Polska odgrywa wiodącą rolę wśród państw UE, zarówno na poziomie administracji rządowej jak i przede wszystkim na szczeblu operatorów systemów przesyłowych. Bez zaangażowania i pomocy ze strony Polski, synchronizacja systemów Państw Bałtyckich, a zatem bezpieczeństwo energetyczne w tym regionie UE byłoby niemożliwe.

Współpraca Polski z państwami regionu Morza Bałtyckiego w zakresie rozwoju MEW jest prowadzona już od wielu lat. Polska aktywnie uczestniczy w pracach BEMIP oraz Grupy Roboczej ds. Morskiej Energetyki Wiatrowej (BEMIP Offshore Wind). W ramach BEMIP Offshore Wind zostały wyznaczone cztery kluczowe obszary współpracy wraz z działaniami, których wyniki nie będą generowały nowych zobowiązań prawnych dla państw członkowskich BEMIP.

Obszary współpracy to:

i. Skoordynowana sieć morska;
ii. Morskie planowanie przestrzenne dot. morskich farm wiatrowych (Polska pełni rolę współprzewodniczącego grupy);
iii. Współpraca na rzecz umożliwienia odpowiedniego finansowania;
iv. Przyspieszenie rozwoju konkretnych projektów offshore na Bałtyku i wydawania pozwoleń.

Ostatnie prace grupy BEMIP Offshore Wind koncentrowały na monitorowaniu postępu projektów MEW i stworzeniu kalendarza aukcji dla offshore w regionie Morza Bałtyckiego, a także na udziale w pracach prowadzonych przez ENTSO-E dot. stworzenia planu rozwoju sieci morskiej BEMIP (Offshore Network Development Plan).

Pytanie 3: Wnoszę o skoordynowanie działań w administracji rządowej oraz PSE w zakresie określenia strategicznych priorytetów i planów działania w ramach polityki energetycznej i klimatycznej w regionie Morza Bałtyckiego oraz aktywnej działalności Polski w Radzie Państw Morza Bałtyckiego, aktywnej działalności ambasad Polski w regionie państw Morza Bałtyckiego.

Priorytety strategii Polski w zakresie energii i klimatu określone są we współpracy wszystkich właściwych resortów instytucji i przedsiębiorstw w ramach tworzenie Polityki Energetycznej Polski jak i Krajowych Planów na rzecz Energii i Klimatu, o czym wspomniano już w odpowiedzi na pierwsze pytanie.

W ciągu najbliższych lat Polska musi przekształcić swój system energetyczny w kierunku technologii nisko- i zeroemisyjnych. Transformacja energetyczna w kierunku neutralności klimatycznej będzie opierać się na dwóch głównych filarach, którymi są odnawialne źródła energii - w szczególności morska energetyka wiatrowa - oraz energia jądrowa. Wiązać się to będzie z zastępowaniem krajowych mocy wytwórczych opartych w dominującym stopniu na węglu, mocami nisko i zeroemisyjnymi, w sposób zapewniający wystarczalność mocy, ciągłość i bezpieczeństwo dostaw na potrzeby rosnącej dekarbonizowanej i w coraz większym stopniu elektryfikowanej gospodarki. Rozwój i integracja krajowych projektów morskich źródeł odnawialnych jest dla Polski kwestią priorytetową, tak by razem z elektrowniami jądrowymi stanowiły one podstawę bezpiecznego, stabilnego systemu gwarantującego optymalną wystarczalność mocy krajowych.

W tym celu operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego spółka Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. realizuje szeroki program inwestycyjny, którego celem jest przygotowanie krajowego systemu elektroenergetycznego na wyzwania przyszłości - w tym integrację rosnącej krajowej generacji z OZE, z uwzględnieniem MEW.

Uczestnictwo Polski w pracach Rady Państw Morza Bałtyckiego koordynuje Ministerstwo Spraw Zagranicznych. RMBP obejmuje szereg wymiarów, w tym energię, jednak szczegółowe i strategiczne sprawy z zakresu energetyki są prowadzone na poziomie inicjatywy regionalnej UE tj. BEMIP (Baltic Energy Market and Interconnection Plan), o czym wspomniano już przy okazji poprzedniego pytania. Minister właściwy do spraw energii od lat bardzo aktywnie uczestniczy w pracach struktur BEMIP. Właśnie na forum BEMIP są uzgadniane strategie regionalne i podejmowane decyzje w takich obszarach jak rynek energii elektrycznej, gazu ziemnego, energetyka odnawialna, jądrowa, efektywność energetyczna czy wspomnianej już synchronizacji. Regionowi BEMIP przypisana jest także grupa robocza ds. infrastruktury elektroenergetycznej w ramach projektów wspólnego zainteresowania (ang. PCI) współfinansowanych z funduszu Łącząc Europę (ang. CEF), czy wspomniana wcześniej Grupy Robocza ds. Morskiej Energetyki Wiatrowej.

Pytanie 4: Jest niezwykle istotne, aby ustanowić pełnomocnika rządu do spraw rozwoju morskiej energetyki odnawialnej i współpracy w regionie Morza Bałtyckiego w tym zakresie.

W kontekście postulatu ustanowienia pełnomocnika rządu do spraw rozwoju morskiej energetyki odnawialnej i współpracy w regionie Morza Bałtyckiego należy wskazać, że powołanie pełnomocnika rządu, który w zakresie powierzonych kompetencji miałby wyłącznie koordynowanie działań rządu w obszarze jednej technologii pozyskiwania energii z OZE może budzić istotne zastrzeżenia. Mogłoby to oznaczać brak równego traktowania względem pozostałych zeroemisyjnych źródeł wytwórczych, które mają kluczowe znaczenie dla zwiększenia suwerenności energetycznej i realizacji procesu transformacji energetycznej. Ministerstwo Klimatu i Środowiska konsekwentnie wspierało i nadal będzie wspierać rozwój wszystkich dostępnych technologii OZE. Niezbędne jest zapewnienie, aby rozwój ten przebiegał w sposób maksymalnie efektywny oraz, aby generował największe możliwe korzyści dla polskiego społeczeństwa i gospodarki.

Pytanie 5 i 6:

Jaka jest strategia rozbudowy transgranicznych połączeń elektroenergetycznych Polski na następujących kierunkach: region Morza Bałtyckiego, Niemcy, kraje bałtyckie?

Jaka jest strategia rozbudowy połączeń lądowych z Niemcami oraz Ukrainą?

Polski Krajowy system elektroenergetyczny (KSE) funkcjonuje w ramach obszaru synchronicznego Europy kontynentalnej. Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. są członkiem stowarzyszenia ENTSO-E zrzeszającego europejskich operatorów systemów elektroenergetycznych.

Obecnie KSE współpracuje:

- synchronicznie z systemami państw Europy kontynentalnej ENTSO-E, tj. niemieckim, czeskim, słowackim i ukraińskim
- asynchronicznie z systemem szwedzkim poprzez kabel podmorski prądu stałego,
- asynchronicznie z systemem litewskim poprzez linię prądu przemiennego i wstawkę prądu stałego.

KSE podlega procesowi stałego rozwoju w związku z przyłączaniem nowych jednostek wytwórczych i odbiorców, a także integracją rynków energii elektrycznej Unii Europejskiej. Integracja rynków jest bezpośrednią przesłanką dla stopniowego zwiększania zdolności przesyłowych połączeń transgranicznych, budowy połączeń zarówno transgranicznych jak i wewnątrz KSE, redukowania ograniczeń systemowych i zwiększania wykorzystania mocy połączeń transgranicznych.

Istotnym wydarzeniem było w 2022 r. przyłączenie do obszaru synchronicznego Europy kontynentalnej systemu ukraińskiego i mołdawskiego. Z systemem elektroenergetycznym Ukrainy KSE ma dwa połączenia, z czego linia 400 kV Rzeszów- Chmielnicka EJ została w 2023 r. włączona do pracy jako linia synchroniczna po ponad czterdziestoletnim okresie nie eksploatowania. Drugim połączeniem jest linia 220 kV Zamość – Dobrotwór, pracująca jako połączenie promieniowe, łączące KSE z wydzielonym blokiem w elektrowni na Ukrainie. Obecnie realizowanym projektem o znaczeniu geopolitycznym jest integracja do pracy synchronicznej systemów elektroenergetycznych Państw Bałtyckich (Litwy, Łotwy i Estonii) z obszarem synchronicznym Europy kontynentalnej, planowana na luty 2025 r. Z systemem litewskim KSE ma jedno połączenie, LitPol Link pracujące od 2015 r. Jest to linia łącząca systemy Polski i Litwy za pośrednictwem wstawki prądu stałego, sprzęgającej niezsynchronizowane obecnie systemy. Przygotowywana jest realizacja drugiego połączenia, które zapewni bezpieczeństwo i efektywność pracy synchronicznej Państw bałtyckich w obszarze synchronicznym w ramach Europy kontynentalnej.

Polska zamierza skupić swe wysiłki na zwiększeniu wykorzystania elektroenergetycznych połączeń transgranicznych przez optymalizację wykorzystania połączeń istniejących i likwidację wąskich gardeł w systemie krajowym, w tym przez:

- budowę brakujących linii wewnątrz systemu,
- budowę nowych lub zwiększanie mocy istniejących połączeń transgranicznych,
- dalszą optymalizację metod udostępniania zdolności przesyłowych,
- instalację urządzeń sieciowych usprawniających przesył, tam gdzie jest to konieczne i możliwe.

W związku z tymi przesłankami do 2030 r. przewidywane są inwestycje związane z rozwojem KSE i połączeń transgranicznych, w tym m.in.:

- budowa nowego połączenia transgranicznego Polska – Litwa (Harmony Link) mającego na celu bezpieczną synchronizację systemów elektroenergetycznych Państw Bałtyckich z Europą kontynentalną;
- wsparcie Państw Bałtyckich w przeprowadzeniu synchronizacji z Europą kontynentalną w lutym 2025 r.
- dalsze usprawnianie przepływów energii na obecnym profilu synchronicznym (Niemcy, Czechy i Słowacja).

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Miłosz Motyka
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

1. Departament Spraw Parlamentarnych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów